

حکم شرعی برخی از مراجع عظام تقلید
در باره مصادیق فضای مجازی

فضای مجازی در آینه فتوا

متن حاضر، پاسخ برخی از مراجع عظام تقلید درباره مصادیق فضای مجازی است که به حضور شما خوانندگان ارجمند تقدیم می‌گردد.

زهرا کلکاووند

ماهواره

۱. آیت‌الله مکارم شیرازی: باتوجه به این که غالب برنامه‌های آن فاسد است و اثرات منفی در پی دارد و در هر خانه‌ای وارد شود غالباً از آن سوء استفاده خواهد شد، استفاده از آن جایز نیست.

۲. آیت‌الله وحید خراسانی: اگر فایده حلال آن زیاد باشد که عرفاً از آلات لهو به حساب نیاید، خرید، فروش، نصب و راه‌اندازی آن جایز است؛ ولی خرید و فروش یا نصب و راه‌اندازی برای استفاده حرام آن به فتوا حرام می‌باشد و اگر فایده‌های حلال آن کم باشد به طوری که عرفاً از آلات لهو به حساب می‌آید، خرید، فروش، نصب و راه‌اندازی آن جایز نیست و بنابر احتیاط واجب باید آن را از بین برد ولو به تغییر دادن هیات آن مثل این که آن را بشکنند.

۳. آیت‌الله بهجت: با وجود فساد، استفاده از آن و خرید و فروش آن جایز نیست.

۴. آیت‌الله فاضل لنکرانی: اولاً با توجه به آن چه مطلعین اظهار می‌دارند، برنامه‌های ماهواره اکثراً موجب شیوع فحشا و منکر، به‌ویژه در رابطه با نسل جوان است. لذا خرید و نصب آنتن‌های ماهواره‌ای جایز نیست. ثانیاً صرف استفاده از برنامه‌ها اگر خارج از برنامه‌های فوق‌الذکر باشد و موجب انحراف اخلاقی یا اعتقادی و... نباشد، مانعی ندارد. ثالثاً اگر استفاده بزرگ‌ترها در همان محدوده‌ای باشد که در جواب دوم ذکر شد مانعی ندارد ولی در عین حال عدم جواز خرید و نصب به قوت خود باقی است.

۵. آیت‌الله شبیری زنجانی: اگر خوف وقوع در گناه یا ترتب مفسده‌ای دیگر در آن نباشد، فی حدنفسه اشکالی ندارد. اگر قانونی در این زمینه وجود دارد بنابر احتیاط رعایت شود.

۶. آیت‌الله میرزا جواد تبریزی در پاسخ به استفتاء از ماهواره مرقوم کرده‌اند: چنانچه نگاه کردن آن باعث تهییج شهوت بر حرام یا ترویج فساد در جامعه باشد، جایز نیست و در غیر این صورت باید مراعات مقررات و قوانین شود.

۷. آیت‌الله صافی گلپایگانی: در مورد استفاده از ماهواره‌ها و سایت‌های خبری که در واقع شبکه‌های بیگانه آن‌ها را ترتیب داده و بر جوامع اسلامی مسلط کرده‌اند، باید گفت چون غالباً اطلاعات آن‌ها مسموم است و اگر خبر صحیحی هم در دسترس بینندگان شان و مخاطبان‌شان قرار دهند، در راستای اهداف استعماری و گمراه کردن (مردم) و ایجاد فتنه و تفرق است.

به همین خاطر استفاده از چنین شبکه‌هایی جایز نیست. البته اهل خبره یعنی کسانی که دست بیگانگان را خوانده‌اند و در واقع به جهت اطلاع از نحوه ورود آن‌ها در مسائل و این که دنبال چه اهدافی هستند، روی این اخبار فعالیت علمی انجام می‌دهند، از این فتوی مستثنی هستند. البته آن هم در مواردی که ضرورت ایجاب کند. اما اگر ضرورت ندارد، آن هم جایز نیست. همان حکمی که مشهور فقها در مورد کتب ضاله، فرموده‌اند: "استفاده از کتب ضاله جایز نیست." همان حکم در مورد این‌ها هم جاری و ساری است. جاذبه این برنامه‌ها از کتب ضاله و فریب‌کاری‌ها و حیل‌ها و نیرنگ‌هایی که در این سایت‌ها وجود دارد و ترفندهایی که اهل باطل در کتب ضاله برای فریب مخاطبین‌شان و مطالعه‌کنندگان اعمال می‌کنند، کم‌تر نیست.

۸. آیت‌الله علوی گرگانی: چنانچه از این دستگاه برای گرفتن کانال‌های مجازی که اشکال شرعی ندارند، استفاده شود خرید و نگهداری و استفاده از آن نیز مانعی ندارد.

۹. آیت‌الله مظاهری: جایز نیست.

۱۰. آیت‌الله نوری همدانی: خرید و فروش و نگهداری آن جایز نیست.

اینترنت

آیت‌الله مکارم شیرازی: با توجه به این که اینترنت قابل استفاده صحیح و ناصحیح است و مطالب خوب و بد دارد از ابزار مشترک محسوب می‌شود و چنانچه از آن استفاده‌ای مشروح کنند اشکالی ندارد و خرید و فروش ابزار آن جایز است.

چت کردن

۱. آیت‌الله بهجت: با توجه به این که ارتباط دختر و پسر نامحرم، بدون ضرورت چه از طریق تلفن و موبایل باشد یا از طریق شبکه اینترنت و چت و چه از راه‌های دیگر باشد، غالباً منشأ فساد است جایز نیست و اگر صحبت‌ها تحریک‌کننده باشد، حرام است. تجربه‌های مکرر نشان داده که رابطه‌های دختران و پسران، دام‌های شیطان است و پیامدهای منفی هم دارد. همچنین صحبت کردن‌های غیرضروری با نامحرم از مناسب‌ترین جایگاه‌های نفوذ شیطان است. ممکن است ناخودآگاه انسان را به روابط غیراخلاقی سوق می‌دهد. البته اگر برای ارتباط و صحبت کردن با نامحرم ضرورتی در بین باشد، مانند: سؤال کردن مسائل شرعی از نامحرم و امثال این مورد، و قصد لذت و شهوت هم در بین نباشد و مفسده هم نداشته باشد، اشکال ندارد؛ ولی به شرط آن که این نوع ارتباط نیز دوام‌دار نباشد.

۲. آیت‌الله مکارم شیرازی: چت کردن اشکال ندارد؛ مگر این که این کار باعث ایجاد مفسده و ارتکاب گناه شود که در این صورت چت کردن اشکال دارد.

۳. آیت‌الله مظاهری: ارتباط بین دختر و پسر در کلاس و چت و یا به صورت تلفنی اگر در حد رد و بدل کردن صحبت‌های معمولی و علمی باشد و باعث

پاسخ:

با توجه به مفاسد متعددی که برای گسترش دادن خدمات اینترنت پرسرعت همراه ذکر کرده‌اید، از جمله دسترسی جوانان و حتی نوجوانان به مطالب و فیلم‌ها و عکس‌های آلوده و فیلم‌هایی که ضدیت با اخلاق و عقاید اسلامی دارد و با عنایت به این که مجوزهای قانونی برای این کار گرفته نشده و مخالفت با قوانین جمهوری اسلامی جایز نیست و با توجه به این که شبکه ملی اطلاعات که می‌تواند بسیاری از مشکلات را حل کند فراهم نشده، به یقین اقدام بر این کار عجولانه یعنی خدمات اینترنت پرسرعت همراه و کلیه خدمات نسل سوم و بالاتر کاری بر خلاف شرع و بر خلاف موازین اخلاقی و انسانی است و مسؤولین محترم نباید تنها به درآمدهای مادی این برنامه بیندیشند و نباید آن را نوعی روشنفکری دینی و آزادی علمی تصور کنند بلکه لازم است با شورای عالی فضای مجازی که مرجع قانونی این گونه امور است مطلب را در میان بگذارند و پس از رعایت اموری که جلوی جنبه‌های منفی این کار را می‌گیرد اقدام نمایند، مسؤولین قضایی نیز نباید در این امر حیاتی بی تفاوت باشند.

فیس بوک

۳. آیت‌الله نوری همدانی: باتوجه به این که مفاسد این کار زیاد است و امکان ازهم‌گسستن اساس خانواده‌ها نیز هست، به‌علاوه این که عفت عمومی را مورد تهدید قرار می‌دهد، بنابراین اقدام به آن جایز نیست.

۴. آیت‌الله علوی گرگانی: نظربه این که نسل سوم اپراتورهای تلفن‌های همراه با آموزه‌های دینی در تضاد است و می‌تواند عفت عمومی جامعه و نظم حاکم بر آن را خدشه‌دار و خانواده‌ها را به ورطه نابودی اخلاقی و بنیانی بکشد، نصب و راه‌اندازی این اپراتور چه از طرف دولت و چه از جانب بخش خصوصی به صلاح نیست. و هرگونه اقدامی در این مسیر خلاف شرع است. البته لازم به ذکر است که ما درصدد تخطئه اصل فناوری نیستیم بلکه از آن جهت که این صنعت، زیان و ضررهای فراوانی می‌تواند برای جامعه اسلامی چه از جهت امنیت اخلاقی و چه از جهت سیاسی و دینی داشته باشد و تهدیدکننده بنیان خانواده است، راه اندازی این اپراتور را جایز نمی‌دانم.

۱. آیت‌الله صافی گلپایگانی: به طور کلی استفاده از فضاهای مجازی برای جهات مشروع و صحیح که موجب فساد عقیده و اخلاق نشود بلکه بتوان از آن در جهت تبلیغ و ترویج معارف دینی استفاده کرد مانعی ندارد بلکه مطلوب است، اما رفتن در سایتهایی که باعث سست شدن عقیده و فساد اخلاق و یا ترویج باطل باشد، حرام است. مؤمنین باید در چنین فضاهایی که افراد با اهداف متعددی فعالیت می‌کنند و اندیشه‌های گمراه‌کننده خود را تبلیغ و ترویج می‌نمایند، با همین وسائل و همین فضا، به شبهات آن‌ها پاسخ دهند و احکام اسلام و معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) را به همگان ابلاغ نمایند و در این خصوص از علمای اعلام و اهل تخصص در کلام کمک بگیرند.

۲. آیت الله مکارم شیرازی: چنانچه بر خلاف قوانین و مقررات باشد و مفسده داشته باشد جایز نیست.

۳. آیت الله مظاهری: استفاده از هر سایتی که خلاف اخلاق و یا خلاف دین باشد و یا بدموژی داشته باشد، حرام است و خطر آن زیاد است.

۴. آیت‌الله نوری همدانی: چنان چه فضای سایتهای مزبور موجب ترویج فساد باشد و یا اعانه‌ای به شرکت‌های صهیونیستی باشد، ورود به آن‌ها حرام می‌باشد.

رایتل

۱. آیت‌الله مکارم شیرازی: از آن جاکه تعیین مفاسد این کار از فوائد آن بیش تر است و منشأ مفاسد جدیدی در جامعه ما که متاسفانه درگیر مفاسد مختلفی است خواهد شد و با توجه به این که ضرورتی برای اصل این کار نیست، بنابراین شرکت‌های خصوصی و دولتی باید از آن خودداری کنند.

۲. آیت‌الله سبحانی: قرار گرفتن چنین گوشی‌های موبایل در دست جوانان اعم از دختر و پسر مفاسد زیادی دارد؛ باید از خرید و فروش آن جلوگیری شود و نباید دولت چنین امکاناتی در اختیار مردم قرار دهد. فواید جزئی در مقابل این مضرات، بسیار کوچک است.

استفاده از فضاهای مجازی برای جهات مشروع و صحیح که موجب فساد عقیده و اخلاق نشود بلکه بتوان از آن در جهت تبلیغ و ترویج معارف دینی استفاده کرد اما رفتن در سایتهایی که باعث سست شدن عقیده و فساد اخلاق و یا ترویج باطل باشد، حرام است.

